

POSUDEK OPONENTA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Autor práce: Anna Lisová

Název práce: Handling novorozenců a kojenců

Rok obhajoby: 2013

Oponent bakalářské práce: PaedDr. Irena Zounková, Ph.D.

Bakalářská práce posluchačky 2. lékařské fakulty UK v Praze, bakalářského studia oboru fyzioterapie Anny Lisové je zpracována na téma: „**Handling novorozenců a kojenců**“.

Formální popis práce:

práce byla dokončena v dubnu 2013, čítá 77 stran, 63 citací literatury, z toho 31 cizojazyčných; citace jsou použity z recenzovaných časopisů a monografií. Více než třetina citované literatury není starší než 5 let. Práce je doplněna obrázky, jednou přílohou – kazuistikou.

Proporcionálnita bakalářské práce odpovídá požadavkům bakalářské práce. Začíná úvodem, dále je členěna do 6 kapitol, končí závěrem, referenčním seznamem, jednou přílohou – kazuistikou.

Závažnost tématu, originalita, potřebnost:

První volbou v terapii hybných poruch u dětí je v České republice Vojtova reflexní lokomoce. Handling, jehož zakladateli byli Karel a Berta Bobathovi (40. léta 20. století) je cvičební metodou jak zacházet s dítětem, aby se zmírnila jeho hybná porucha a současně stimuloval nejenom jeho fyziologický motorický vývoj, ale i vývoj dalších oblastí s ním spojených – vývoj smyslových, kognitivních funkcí, posléze behaviorálního chování. Aplikace handlingu v novorozeneckém a kojeneckém věku má vliv na budoucí motorické chování dítěte v předškolním a školním věku. Proto každá nejnovější informace, ověřená znalost v klinické praxi obohacuje repertoár fyzioterapeutických postupů.

Popis jednotlivých částí práce, jejich hodnocení:

Kapitola 1. Cíl – aktuální a komplexní pohled na handling novorozenců a kojenců formou rešerše.

Kapitola 2. (str. 13 - 22) Prenatální vývoj – růst plodu, anatomické fyziologické změny v jednotlivých obdobích: první 3 týdny, 3. – 8. týden po koncepci – embryonální období, fetální období – od 3. měsíce do narození, vliv intrauterinního prostředí na plod - propojení těla matky a dítěte, plodová voda, význam gravitace; prenatální motorika v jednotlivých trimestrech. Prenatální senzitivita.

Druhá kapitola je zpracována přehledně, s důrazem na pohyb plodu.

Kapitola 3. (str. 26 – 38) Psychomotorický vývoj v prvním roce života: zásadní milníky a diagnostika. Obsah subkapitol je věnován jednotlivým obdobím (týdny, trimenony). V každém období (subkapitole) je uveden ideální kineziologický obraz a současně hodnocení patologie. Citováno je hlavně posturálně lokomoční hodnocení podle profesora Vojty. Patologie se týká především dětské mozkové obrny – jejím jednotlivým formám. Rozumím, že citujete opět Vojtu, doplněnou zahraničními autory např. Prechtlem. Jistě by stál za zmínku pohled i bývalých a současných vývojových českých neurologů. Když ne v téhle kapitole, aspoň v diskusi., např. spolupracovníka Vojty Vlacha, současných Komárka, Zumrovou, Krause.

Kapitola 4. (str. 39 – 41) Handling – vymezení pojmu, jeho význam v terapii kojenců, jeho obecné zásady a efekty. Kapitola je krátká, spíše by sloužila jako úvod k nejpodstatnějšímu, a to je, co vlastně handling obsahuje, s jakými manuálními kontakty a technikami pracuje a proč, v jakých situacích. Postrádám detailní výklad a ne jenom kapitolu 4.1. ukončit odstavcem začínajícím „Do detailů jsou tyto postupy propracovány v rámci Bobath konceptu. Bobath terapeuti jsou školeni ve speciálních certifikovaných kurzech a mohou tedy handling ovládat dokonale...“. V české literatuře byly obecné zásady a soubor technik popsán v roce 1999 v knize Fyzioterapie autorky Hromádkové J. a kol., v knize Dětská mozková obrna v roce 2005 autora Krause J. a kol. Rozhodně by v nich autorka práce našla informace, které jsou platné i v současné době i vzhledem k roku jejich vydání. Autoři textů o handlingu v těchto knihách čerpali informace ze zahraničních pramenů, byli certifikováni v zahraničních kurzech, účastníky konferencí Bobath konceptu.

Kapitola 5. (str. 42 – 61) Handling do 4. měsíce věku. Obsahem jsou aktivity všedního dne „activity daily living“ (ADL) - polohování na břicho, zádech, boku, ve spánku, při krmení, nošení, přebalování, zavinování, při hře. Dále autorka popisuje manipulaci s dítětem při otáčení ze zad na břicho a zpět, při otáčení na bok, popisuje manuální kontakty při zvedání a pokládání kojence, při nošení kojence v jednotlivých polohách – pronační, supinační, boční, sled manuálních kontaktů při oblékání. Krátce se věnuje vestibulární stimulaci, stimulaci napřímení, optické fixace, souhry ruka-ruka a ruka-ústa. Každou jednotlivou manipulaci sděluje autorka popisnou formou, některé z nich doplňuje fotodokumentací – obrázky, které oponent považuje za ne dost názorné. Pod popisným přehledem manipulace v jednotlivých úkonech uvádí autorka v jakých situacích a pro stimulaci kterého systému se dají využít u dětí s pohybovou poruchou.

Kapitola 6 Diskuse (str. 62 – 65) – byla pravděpodobně obtížná, autorka sama uvádí, že se snažila popsat handling, který na základě znalostí vývojové kineziologie podle Vojty praktikují fyzioterapeuti Kliniky rehabilitace a TVL ve FN Motol v Praze. O handlingu podle vyšetření Bobath konceptu v zahraniční literatuře zjistila málo, pouze od polských autorů Borkowska, Szwiling, Matyjy a Domagalska, jejichž handling vychází z hodnocení psychomotorického vývoje, který se dle autorky práce liší od hodnocení Vojty. Čím se však liší, se v diskusi nedovíme. Vůbec se už nedovíme, jaký výstup pro handling to znamená - zda je i potom rozdíl v aplikaci handlingu fyzioterapeutů ve FN Motol a odborníků z Polska. Bylo by to jistě zajímavé, přínosné, je rozdíl propastný či úplně zanedbatelný?

O terapeutickém handlingu mohla autorka získat informace ze zahraničních publikací (v dispozici v ČR) uvádím některé jejich názvy: Occupational Therapy for Children, Physiotherapy and the Growing Child, Physical Therapy for Children).

Oponent souhlasí, že nejrozšířenějším manuálem o manipulaci s dítětem v České republice je kniha autorky Kiedroňové Něžná náruč rodičů z roku 2005. Autorka práce píše, že s některými jejími technikami nesouhlasíme - opět nevíme od autorky práce, s kterými. Stručnou kritiku jejich technik („klubíčko“) dává do úst Zounkové, prý citované v jejím článku Fyzioterapie ve vývojové neurologii. *VOX PEDIATRIAE*, 2005. roč. 5, č. 10, s. 27 – 30. Pakliže diplomantka pozorně článek četla, jméno Kiedroňové a kritiku jejich technik autorka textu nezmiňuje. Tento časopis nevyžadoval po autorce článku citaci použité literatury, autorka článku čerpala ze zahraniční literatury. Diplomantka fabuluje a jenom se domnívá – to je práce s rešerší?

Závěr (str 66)– význam prenatálního vývoje pro adaptaci novorozence, přizpůsobení technik handlingu podle vývojového stupně dítěte, jeho výhody, jmenovanými jsou motivace dítěte a jeho volná aktivita - shrnutí stručné, obecné bez zdůraznění souvislostí.

Referenční seznam: neodpovídá standardním formám, chybí v něm záznam publikací a jejich citací použitých v textu např. na str.15 (Zounková, Kučera, Dylevský, 2011), na str. 62 (Zounková & Hladíková, 2012).

Příloha - kazuistika (str. 73 – 77)

Výhrady k vyšetření:

Str. 74

„rotace hlavy doleva je omezena o 30 st“ – není jasné, zda jde o aktivní či pasivně provedenou rotaci hlavy

„končetiny rozhozeny po podložce“ – oponent by očekával odborný pojem

„Myotatické reflexy + symetricky bilaterálně“ – které myotatické reflexy byly vyšetřeny?

Str. 75

„hypotonie mírnějšího stupně“ – co to znamená, jak jste hypotonii vyšetřovala a podle jaké škály hodnotila?

„lepší rozložení trupu“ – opět by oponent očekával odborný výraz, pakliže se v celé své práci řídíte hodnocením vývojové kineziologie a používáte její pojmy

„vybaví horní končetiny před tělo“... – dtto jako předchozí poznámka

Str. 76

„pije z láhve, jídlo jí uniká bokem“... - co je to za formulaci, výraz?

„Terapie: handling: opakování technik jejich modifikace pro starší věk“ – jaké techniky a jejich modifikace jste prováděla? V obecném textu se v žádné kapitole nevěnujete modifikacím technik.

Doporučuji Vám prostudovat literaturu, v které autorka kapitoly popisuje přesné vymezení pojmu handling a terapeutických technik, cituji:.... „...léčení je handling a handling je léčení“, v rámci handlingu se používají a vhodně kombinují nejrůznější terapeutické techniky (facilitační, inhibiční, stimulační)“ (viz Kraus a kol.: Dětská mozková obrna, Grada 2005, s. 212).

Korespondence názvu a tématu práce: se shoduje

K formálnímu zpracování práce má oponent ještě další výhrady:

a/ časté překlepy,

b/ obr. 3, str. 48 – podle legendy není jasné, zda jde o doporučenou polohu či ne a to ještě dítěte nebo rodiče,

c/ obr. 22, str.53, jde o kapitolu zvedání a pokládání, obr. 22 máte umístěn v kapitole 5.11.2. nošení: poloha na zádech – tam jistě obrázek patří, pravděpodobně označení obrázku 22 do textu kap.5.10 Zvedání a pokládání nepatří

Obecně oponent podotýká, že místy nevěděl, zda cílem práce bylo získat informace o zacházení s dítětem „motoricky zdravým“ či s poruchou motoriky. Pravděpodobně obojí, ale pak by mělo být dělení kapitol přehlednější a k tomu odpovídající výběr literatury.

Oponent už položil několik otázek výše v textu naposledy ještě jednu:

Jak vysvětlíte opistotonus, jak vysvětlíte hyperextenzi páteře – podle jaké terminologie se řídíte a hlavně podle jakého kineziologického obrazu?

Oponent souhlasí se zvolením tématu, jeho zpracování bylo jistě obtížné - vycházet z vývojové kineziologie a při tom aplikovat handling, který, jak sama uvádíte v diskusi, vychází z odlišného vyšetření/hodnocení posturálně lokomočních funkcí než vývojová kineziologie. Ale, už jste neuvedla odlišnosti a výstupy pro handling ať už pro „motoricky zdravé dítě“ či dítě s poruchou motoriky. Nicméně oponent shledává, že jste se o to pokusila. Pakliže oponentovi odpovíte na položené otázky a uvedete argumenty proč jste zpracovala práci tímto způsobem, uzná, že jste cíle, které jste si vytýčila, splnila.

Oponent doporučuje bakalářskou práci k obhajobě.

PaedDr. Zounková Irena, Ph.D.

